

Kdo so otroci s posebnimi potrebami?

Po Zakonu o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami (UL RS, št. 58/2011) so to:

- otroci z motnjami v duševnem razvoju,
- gluhi in naglušni otroci,
- slepi in slabovidni otroci oz. otroci z okvaro vidne funkcije,
- otroci z govorno-jezikovnimi motnjami,
- gibalno ovirani otroci,
- otroci s primanjkljaji na posameznih področjih učenja,
- otroci z avtističnimi motnjami,
- dolgotrajno bolni otroci in
- otroci s čustvenimi in vedenjskimi motnjami.

Kako pričeti postopek usmerjanja?

Postopek usmerjanja otroka s posebnimi potrebami se začne s pisno zahtevo staršev, naslovljeno na pristojno območno enoto Zavoda RS za šolstvo. Pisno zahtevo lahko vloži tudi mladostnik sam, če je starejši od 15 let.

Vzgojno-izobraževalni zavod, v katerega otrok je ali bo vključen, je dolžan vložiti zahtevo za začetek postopka, kadar oceni, da je potrebno preveriti ustreznost programa, v katerega je otrok vključen.

Pri učencih z učnimi težavami je potrebno *pred uvedbo postopka usmerjanja* poznati pet osnovnih stopenj pomoči: pomoč učitelja, pomoč šolske svetovalne službe, dodatna individualna in skupinska pomoč na šoli, mnenje in pomoč zunanje strokovne ustanove. Peti

korak nastopi šele v primeru, ko šolski strokovni tim ugotovi, da učenec z izrazitejšimi učnimi težavami potrebuje več prilagoditev in pomoči, ali spremembo programa vzgoje in izobraževanja. Staršem torej predlagajo uvedbo postopka usmerjanja le v primeru, ko prvi štiri koraki niso pripeljali do želenega napredka pri otroku.

Potek postopka usmerjanja (v nadaljevanju PU)

Po prejemu [zahteve za začetek postopka usmerjanja](#) svetovalec Zavoda RS za šolstvo zaprosi vrtec, šolo ali zavod, ki ga otrok obiskuje, za [poročilo o otroku](#). Po prejemu potrebne dokumentacije svetovalec zaprosi za strokovno mnenje eno od komisij za usmerjanje. Svetovalec Zavoda RS za šolstvo, ki vodi postopek usmerjanja, lahko povabi tudi starše oz. polnoletnega mladostnika na uvodni razgovor.

Komisija za usmerjanje otrok s posebnimi potrebami (v nadaljevanju komisija)

Komisija v skladu z Zakonom o usmerjanju otrok s posebnimi potrebami izdelava [strokovno mnenje](#) na podlagi obstoječe in prejete dokumentacije o otroku, morebitnega razgovora z vlagateljem in po potrebi tudi na podlagi razgovora z otrokom oz. pregleda otroka. Strokovno mnenje vključuje osnovne podatke o otroku, usmeritev v ustrezn program, opredeli se vrsta in stopnja primanjkljaja, ovire oz. motnje.

Strokovno mnenje Zavod RS za šolstvo pošlje staršem oz. vložniku zahteve ter vzgojno-izobraževalnemu zavodu, v katerega otrok je oziroma bo vključen. Starši oziroma vložniki lahko v osmih dneh sporočijo morebitne pripombe na strokovno mnenje. Na podlagi strokovnega mnenja izda svetovalec odločbo o usmeritvi.

Preverjanje ustreznosti usmeritve

Če je v odločbi naveden rok za preverjanje ustreznosti usmeritve, svetovalec prične postopek preverjanja, tako da šolo, v katero je otrok vključen zaprosi za Poročilo o otroku (Evalvacijsko poročilo) in nato zaprosi komisijo za novo strokovno mnenje.

V primeru, da odločba velja do spremembe otrokove ravni izobraževanja, lahko starši ob prehodu iz vrtca v šolo oz. osnovne šole v srednjo šolo podajo novo zahtevo za začetek postopka usmerjanja.

Pristojna OE enota Zavoda za šolstvo na podlagi strokovnega mnenja komisije izda novo odločbo.

Ko otrok pridobi **Odločbo o usmerjanju**, se mu nudi dodatna strokovna pomoč s strani predmetnih ali razrednih učiteljev, specialnih, socialnih pedagogov, pedagogov ali psihologov. Ti s specializiranimi oblikami pomoči pomagajo otroku pri premagovanju težav in odpravljanju primanjkljajev. Učenci lahko pridobijo praviloma največ 5 ur dodatne strokovne pomoči, ki se izvajajo v posebni skupini ali individualno v oddelku ali izven oddelka.

Otrokova osebna dokumentacija se v šoli hrani v Osebni mapi, ki jo vodi šolska svetovalna služba.

Kam so lahko otroci s posebnimi potrebami usmerjeni?

Učenci so usmerjeni v **vzgojno - izobraževalni program s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo (DSP)**, ki se izvaja na redni osnovni šoli in se določi z usmeritvijo učenca v ta program.

Otroci s posebnimi vzgojno – izobraževalnimi potrebami so lahko usmerjeni tudi v druge programe:

- **prilagojen program vzgoje in izobraževanja z enakovrednim izobrazbenim standardom** (izvaja ga npr. Zavod za slepo in slabovidno mladino, Center za sluh in govor);
- **prilagojen program vzgoje in izobraževanja z nižjim izobrazbenim standardom** (osnovna šola s prilagojenim programom);
- **posebni program vzgoje in izobraževanja – OVI** (namenjen je učencem z zmerno, težjo in težko motnjo v duševnem razvoju);
- **vzgojni program** (izvajajo ga vzgojni zavodi).

Priprava individualiziranega programa (IP)

Kadar je učenec usmerjen v **Izobraževalni program s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo (DSP)**, in si pridobi **Odločbo o usmeritvi**, šola v roku 30 dni po dokončnosti odločbe pripravi **Individualiziran program**.

Z individualiziranim programom se v programu s prilagojenim izvajanjem in dodatno strokovno pomočjo določi organizacija in izvedba dodatne strokovne pomoči za premagovanje primanjkljajev, izvajanje svetovalnih storitev in izvajanje učne pomoči.

Šolski strokovni tim v skladu s strokovnimi priporočili v **Individualiziranem programu** načrtuje ustrezne prilagoditve glede organizacije pouka, način preverjanja in ocenjevanja znanja, napredovanje učenca, časovno razporeditev pouka, po potrebi tudi prostor, dodatne pripomočke ipd..

Starši in otrok s posebnimi potrebami so vključeni v pripravo in spremljanje individualiziranega programa.

Usmeritev otrok s posebnimi potrebami in pridobitev dodatne strokovne pomoči pa še ne zagotavlja učenčeve napredovanje v višji razred. Učenec mora dosegati minimalna znanja, da lahko napreduje v višji razred. Za uspeh si mora prizadevati tudi sam, tako da redno opravlja domače naloge, pri pouku aktivno sodeluje in si sproti pridobiva znanja.

Tudi vloga staršev je ključna, saj pogosto otroci s težavami potrebujejo več vodenja, usmerjanja, učne, moralne in čustvene podpore.

Kadar pa kljub prizadevanju vseh vpletenih in izčrpanju vseh danih možnosti, ki jih nudi Individualiziran program, otrok ne napreduje, je potrebno ponovno preveriti ustreznost usmeritve učenca in mu omogočiti zanj ustrežnejši program, v katerem bo uspešnejši.

Usmerjanje po končanem 9. razredu

Če starši želijo, da ima učenec dodatno strokovno pomoč tudi v srednji šoli, ponovno vložijo izpolnjeno **Zahtevo za postopek usmerjanja** na pristojni Zavod RS za šolstvo.

Koristne povezave:

ZAVOD RS ZA ŠOLSTVO: <http://www.zrss.si/?rub=127>

DRUŠTVO BRAVO: <http://www.drustvo-bravo.si/>

SVETOVALNI CENTER MARIBOR: <http://www.svet-center-mb.si/>

CENTER ZA SLUH IN GOVOR MARIBOR: <http://www2.arnes.si/~mbusgm1s/>

CENTER ZA AVTIZEM: http://www.avtizem.org/novice_podrobno.asp?str=24&id=351